

Համահայկական հայագիտական 8-րդ օլիմպիադայի

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱՇԱՐ (գրավոր և բանավոր փուլերի համար)

1. Ո՞րն է Հայկական լեռնաշխարհի բարձրագույն լեռնագագաթը:
2. Ո՞րն է Հայաստանի Հանրապետության բարձրագույն լեռնագագաթը:
3. Ըստ Մովսես Խորենացու կողմից գրի առնված հայերի ծագման մասին ավանդագրույցի՝ ո՞վ է հայ ժողովրդի նախնին:
4. Ո՞րն է առաջին պետական կազմավորումը Հայաստանում:
5. Ո՞ր դարերում է հիշատակվում Արմանի թագավորությունը:
6. Ո՞ր երկրի արձանագրություններում է հիշատակվում Հայասա թագավորությունը:
7. Ո՞վ է Ուրարտուի առաջին հիշատակված արքան:
8. Ո՞վ է հիմնել Տուշպա մայրաքաղաքը:
9. Ո՞վ և ե՞րբ է հիմնել Էրեբունի քաղաքը:
10. Ի՞նչ քաղաք է հիմնել Ռուսա 2-րդն Արարատյան դաշտում:
11. Ո՞վ էր Երվանդ Սակավակյացի որդին, որ դարձավ Հին Հայաստանի ամենանշանավոր արքաներից մեկը:
12. Ո՞ւմ գլխավորությամբ Մեծ Հայքը վերականգնեց անկախությունը Գավգամելայի ճակատամարտից (Ք.ա 331 թ.) հետո:
13. Ովքե՞ր են հանդիսանում Երվանդունիների արքայատոհմի ներկայացուցիչներ: Ո՞ր ժամանակաշրջանում է իշխել Երվանդունիների արքայատոհմը:
14. Հայաստանի ո՞ր մայրաքաղաքի տեղի ընտրությունը և հատակագծի կազմությունն է կատարել Հին աշխարհի նշանավոր զորավար Հաննիբալը:
15. Ե՞րբ է գահակալել Տիգրան II Մեծը:
16. Ո՞ր տարածքներն են ընդգրկված եղել Տիգրան Մեծի տերության մեջ:
17. Ո՞ր հռոմեական զորավարներն են ներխուժեց Հայաստան:
18. Ե՞րբ է տեղի ունեցել Արածանիի ճակատամարտը:
19. Ո՞րն է Տիգրան Մեծի և Պոմպեոսի միջև ստորագրած Արտաշատի պայմանագրի բովանդակությունը:
20. Ովքե՞ր են հանդիսանում Արտաշեսյան արքայատոհմի ներկայացուցիչներ: Ո՞ր ժամանակաշրջանում է իշխել Արտաշեսյան արքայատոհմը:
21. Ո՞ւմ հետ է գահակից եղել Տիգրան IV արքան:
22. Որտե՞ղ տեղի ունեցավ Տրդատ I-ի թագադրությունը:
23. Ո՞վ է հիմնել Վաղարշապատ մայրաքաղաքը:
24. Հին Հայաստանում ո՞ւմ էր պատկանում երկրի գերագույն իշխանությունը:
25. Ո՞վ էր Հին Հայաստանում երկրի հոգևոր առաջնորդը:
26. Ո՞րն էր երկրի ռազմական գործակալությունը:
27. Ինչպե՞ս էր կոչվում արքունի թիկնապահության գործակալությունը:
28. Ո՞վ է գրել Տիգրան Մեծի պատմությանը նվիրված ամբողջական գիրք:
29. Ըստ Ղևոնդ Ալիշանի հաշվարկի՝ ե՞րբ է սկզբնավորվել Հայոց Բուն տոմարը:

30. Ո՞վ էր հայոց վերջին քրմապետը:
31. Ո՞ր քաղաքն է հիմնադրել Խոսրով Կոտակը:
32. Ովքե՞ր են հանդիսանում Արշակունյաց արքայատոհմի առավել հայտնի ներկայացուցիչներ: Ե՞րբ անկում ապրեց Արշակունյաց թագավորությունը Հայաստանում
33. Ի՞նչ քաղաքն է հիմնադրել Արշակ 2-րդը:
34. Ո՞ր ճակատամարտից հետո է Պապ թագավորը վերջնականապես հաստատվել Հայաստանի գահին:
35. Ո՞ր ժամանակաշրջանի դեպքերն է նկարագրում Փավստոս Բուզանդը:
36. Ո՞ր թվականին է Հայաստանն առաջին անգամ բաժանվել Հռոմի և Պարսկաստանի միջև:
37. Ո՞վ էր Մեսրոպ Մաշտոցին աջակցող հայոց արքան և կաթողիկոսը:
38. Ե՞րբ տեղի ունեցավ Ավարայրի ճակատամարտը:
39. Ո՞վ էր հայոց մարզպանը 481-484 թթ. ապստամբության սկզբում:
40. Ե՞րբ է կնքվել Նվարսակի հաշտության պայմանագիրը:
41. Ո՞ր թվականին է Հայաստանը երկրորդ անգամ բաժանվել Բյուզանդիայի և Պարսկաստանի միջև:
42. Որտե՞ղ է կնքվել 652 թ. հայ-արաբական պայմանագիրը:
43. Ե՞րբ սկիզբ առավ Բագրատունիների արքահատոհմը: Ո՞վքեր են այս տոհմի ներկայացուցիչներ:
44. Ո՞ւմ օրոք է Կարսը հռչակվել Բագրատունյաց կենտրոնական թագավորության մայրաքաղաք:
45. Ո՞ր էր զբաղեցնում երկրի Մեծ դատավորի պաշտոնը:
46. Ու՞մ տիրապետությունից են Ջաքարյաններն ազատագրել Անի քաղաքը:
47. Ո՞ր թվականին է հիմնադրվել Ռուբինյան իշխանությունը Կիլիկիայում և ե՞րբ է տեղի ունեցել Կիլիկիայի հայոց թագավորության հռչակումն ու անկումը:
48. Ո՞ւմ օրոք է Սիսը դարձել Կիլիկյան Հայաստանի մայրաքաղաք:
49. Ի՞նչո՞վ է հայտնի Կիլիկիայի թագավոր Լևոն II-ը:
50. Ո՞ր թվականին Հեթումյանները հաստատվեցին Կիլիկյան Հայաստանի գահին:
51. Ի՞նչ նշանավոր դաշնագիր է կնքվել Հեթում թագավորի օրոք:
52. 1701 թ. Հայաստանի ազատագրության նպատակով ո՞ւմ հետ հանդիպեց Իսրայել Օրին:
53. Ո՞վ էր ղեկավարում Սյունիքի ազատագրական պայքարը 1722-1728 թթ.:
54. Ո՞վ էր ղեկավարում Սյունիքի ազատագրական պայքարը Դավիթ Բեկի մահվանից հետո:
55. Ու՞մ հետ էր համագործակցում Հովսեփ Էմինը:
56. Ո՞ր թվականին են Արևելյան Վրաստանի կազմում Ռուսաստանին միացել Լոռի-Փամբակը, Ղազախն ու Շամշադինը:
57. Ո՞ր պատերազմի արդյունքում և ո՞ր պայմանագրով Լոռու, Ղազախի, Շամշադինի, Իջևանի, Շիրակի և Ջանգեզուրի շրջանները անցան Ռուսաստանին:
58. Ո՞ր պայմանագրով ավարտվեց 1877-1878 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը:
59. Ո՞վ էր գլխավորում Բեռլին ուղարկված արևմտահայերի պատվիրակությունը 1878 թվականին:

60. Ի՞նչ հրապարակախոսական աշխատանք գրեց Բեռլինի կոնգրեսից հուսախաբված Խրիմյան Հայրիկը:
61. Ե՞րբ է ստեղծվել մեզ հայտնի առաջին ազատագրական խմբակը՝ «Բարենպատակ ընկերությունը»:
62. Որտե՞ղ ստեղծվել «Հայրենիքի սիրո գրասենյակ» ազատագրական խմբակը:
63. Որտե՞ղ ստեղծվել «Պաշտպան հայրենյաց» ազատագրական խմբակը:
64. Ե՞րբ է ստեղծվել «Հայրենասերների միություն» ազատագրական խմբակը:
65. Որտե՞ղ են գործել «Միություն ի փրկություն» և «Սև խաչ» ազատագրական խմբակները:
66. Ե՞րբ և որտե՞ղ է ստեղծվել Արմենական կուսակցությունը:
67. Որտե՞ղ էր Մ. Փորթուզալյանը հրատարակում «Արմենիա» թերթը:
68. Ե՞րբ և որտե՞ղ է ստեղծվել Սոցիալ-դեմոկրատական հնչակյան կուսակցությունը:
69. Որտե՞ղ է ստեղծվել Սոցիալ-դեմոկրատական հնչակյան կուսակցությունը:
70. Ե՞րբ և որտե՞ղ է ստեղծվել Հայ հեղափոխական դաշնակցություն կուսակցությունը:
71. Ե՞րբ է ծավալվել հայ ֆիդայական (հայդուկային) շարժումը:
72. Ո՞վ էր առաջին հայտնի ֆիդայապետը:
73. Ո՞ր կուսակցության ձեռնարկներից էին 1890 և 1895 թթ. խաղաղ ցույցերը Կոստանդնուպոլսում:
74. Ո՞ր կուսակցության նախաձեռնությամբ տեղի ունեցան Սասունի 1894 թ. և Զեյթունի 1895-1896 թթ. ապստամբությունները:
75. Ո՞ր կուսակցությունն իրականացրեց Ս. Կուկունյանի խմբի արշավանքը դեպի Արևմտյան Հայաստան և Օսմանյան բանկի գրավումը:
76. Ո՞ր հայդուկն է մասնակցել Առաքելոց վանքի կռիվին:
77. Ո՞վ էր 1904 թ. Սասունի ինքնապաշտպանության Զինվորական մարմնի ղեկավարը:
78. Ռուսաստանի ո՞ր ցարն է հրամանագիր ստորագրեց Հայոց եկեղեցու կալվածքներն ու գույքը բռնագրավելու մասին: Ինչպիսի՞ն էր լավ այս հրամանագրի ճակատագիրը:
79. Ե՞րբ Արևմտյան Հայաստանի գեներալ-նահանգապետներ նշանակվեցին հոլանդացի Լ. Վեստենենկը (նստավայրը՝ էրզրում) և նորվեգացի Ն. Հոֆը (նստավայրը՝ Վան):
80. Ո՞րքան հայեր զոհ գնացին Հայոց Մեծ Եղեռնի ժամանակ:
81. Ե՞րբ է ՄԱԿ-ն ընդունել ցեղասպանության մասին կոնվենցիան, որում ցեղասպանությունը հայտարարվում էր հանցագործություն մարդկության դեմ, որը վաղեմության ժամկետ չի ճանաչում:
82. Ե՞րբ է սկսվել Կոստանդնուպոլսի հայ մտավորականների ձերբակալությունը, ապա արքուն ու ոչնչացումը:
83. Ինչո՞վ է նշանավոր 1919 թ. Փարիզի:
84. 1917 թ. դեկտեմբերի 5-ին որտե՞ղ ստորագրվեց Կովկասյան ճակատի զինադադարը ռուսական և թուրքական հրամանատարությունների միջև:
85. Ո՞վ էր հայ կամավորների ջոկատներից ամենամեծի հրամանատարը:
86. Ո՞վ էր հայ կամավորական երկրորդ ջոկատի հրամանատարը:
87. Կամավորական ո՞ր ջոկատի հրամանատարն էր Համազասպ Սրվանձյանցը:
88. Ո՞վ էր հայ կամավորական չորրորդ ջոկատի հրամանատարը:
89. Կամավորական ո՞ր ջոկատի հրամանատարներից էր Հայկ Բժշկյանը (հետագայում՝ հայտնի խորհրդային զորահրամանատար Գայը):

90. Ի՞նչ անվանում ստացավ 1915 թ. ապրիլին Ազգային բյուրոյի որոշմամբ 2-րդ, 3-րդ, 4-րդ և 5-րդ ջոկատների միավորմամբ ստեղծված զորագունդը:
91. Ո՞վ էր «Արարատյան» զորագնդի հրամանատարը:
92. Կամավորական ո՞ր ջոկատի հրամանատարն էր Հովսեփ Արղությանը:
93. Ե՞րբ է սկսվել Վանի 1915 թ. ինքնապաշտպանությունը:
94. Ո՞վ էր Վանի Այգեստան թաղամասի Զինվորական մարմնի ղեկավարը:
95. Ո՞վ էր Վանի Քաղաքամեջ թաղամասի Զինվորական մարմնի ղեկավարը:
96. Ինչպիսի՞ն է Վասպուրականում ինքնապաշտպանական մարտերի արդյունքը:
97. Ինչպիսի՞ն է Սասունում ինքնապաշտպանական մարտերի արդյունքը:
98. Ո՞վ էր Մուշի 1915 թ. ինքնապաշտպանության ղեկավարը:
99. Ո՞վ էր Շապին Գարահիսարի ինքնապաշտպանության ղեկավարը:
100. Ո՞վ էր Ուրֆայի (Եդեսիայի) 1915 թ. ինքնապաշտպանության ղեկավարը:
101. Ո՞վ էր Երևանյան զորախմբի հրամանատարը 1918 թ. մայիսին:
102. Ե՞րբ տեղի ունեցավ Սարդարապատի ճակատամարտը:
103. Ո՞վ էր հայոց զորքի հրամանատարը Սարդարապատի ճակատամարտում:
104. Ո՞վ էր հայոց զորքի հրամանատարը Բաշ-Ապարանի ճակատամարտում:
105. Ե՞րբ հռչակվեց Հայաստանի Հանրապետությունը:
106. Ո՞վ էր Հայաստանի Հանրապետության (1918-1920 թթ.) առաջին վարչապետը:
107. Ե՞րբ է տեղի ունեցել Անկախ և միացյալ Հայաստանի հռչակումը:
108. Ե՞րբ է կնքվել Սևրի պայմանագիրը:
109. Ե՞րբ է ԱՄՆ նախագահ Վուդրո Վիլսոնը ստորագրել իրավարար վճիռը, որով որոշվում էր Թուրքիայի և Հայաստանի սահմանագիծը:
110. Ո՞վ էր ղեկավարում Սյունիքի ինքնապաշտպանությունը 1919 թ. հոկտեմբերից մինչև 1921 թ. ամառը:
111. Ե՞րբ է խորհրդայնացվել Հայաստանի Հանրապետությունը:
112. Ո՞ր տարածքն է անջատվել Հայաստանիվ 1921 թ. Մոսկվայի և Կարսի պայմանագրերով:
113. Ո՞ր կոնֆերանսի ժամանակ «թաղվեց» Հայկական հարցը:
114. Ե՞րբ է Լեռնային Ղարաբաղն անջատվել Խորհրդային Հայաստանից և կցվել Խորհրդային Ադրբեջանին:
115. Ո՞ր թվին է կատարել իր հայտնի վրիժառու գործողությունը Գուրգեն Յանիկյանը:
116. Ե՞րբ է հռչակվել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը:
117. Ե՞րբ է ազատագրվել Շուշին:
118. Ո՞ր տարածքն է այժմ կապում Հայաստանը Արցախի տարածքի հետ:
119. Արցախյան հերոսամարտի սփյուռքահայ ի՞նչ հերոսներ գիտեք:
120. Ովքե՞ր են Հայ ազգային հերոսներ են: Ինչի՞ համար են նրանք ստացել այս կոչումը: